

Ναυτίλος

THE **NAUTILUS** NEWSLETTER OF THE MARITIME MUSEUM OF CHIOS

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΧΙΟΥ

№ 13

07-2025
06-2026

Ναυτίλος

THE **NAUTILUS** NEWSLETTER
OF THE MARITIME MUSEUM OF CHIOS
ISSN 2654-0347

№ 13 | 07/2025 - 06/2026

Ναυτίλος ονομάζεται κυρίως ο ναυτικός,
ο ναύτης και γενικά ο ναυτιλῶμενος.
Nautilus (from Greek ναυτίλος, 'sailor').

Περιεχόμενα In this issue

Ελληνική Εμπορική Ναυτιλία
Greek Merchant Shipping

2

Η Προσφορά της Ελληνικής
Εμπορικής Ναυτιλίας στην Ελλάδα
Greek Merchant Shipping's Contribution
to Greece

3

Α/Π ΠΑΝΤΕΛΗΣ
S/S PANDELIS

8

Γιώργος Ζυμαράκης:
Χιώτικα Καράβια
Giorgos Zymarakis: Chian Ships

10

Νέα και εκδηλώσεις
Events held at the Museum

12

Εκδηλώσεις στην αυλή
του Μουσείου
Courtyard Events

14

S/S STEFANO DANDRIA

18

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΧΙΟΥ
ΚΕΙΜΕΝΑ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΥΛΚΑΣ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΕΥΓΕΝΙΑ ΦΑΦΑΛΙΟΥ
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΕΝΤΥΠΟ
ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΣ ΙΔΡΥΜΑ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ & ΜΑΡΟΥΚΩΣ ΠΑΤΕΡΑ
Στεφάνου Τσουρή 20, 821 32 Χίος
ANASTASSIOS & MAROUKO PATERAS'
PUBLIC BENEFIT FOUNDATION
20, Stefanou Tsouri str., Chios, Greece
T: (+30) 22710 44139 E: naftmusi@otenet.gr
www.chiosnauticalmuseum.gr

EDITORIAL

Από τη Χίο στις θάλασσες του Κόσμου

Η Χίος, νησί της θάλασσας και της παράδοσης, δεν είναι απλώς ένα γεωγραφικό σημείο στο Αιγαίο. Είναι ένας ζωντανός φάρος της ναυτιλιακής ιστορίας του τόπου μας. Από τους караβοκύρηδες της προεπαναστατικής περιόδου, μέχρι τους παγκόσμιους πρωταγωνιστές της σύγχρονης εφοπλιστικής δραστηριότητας, οι Χιώτες δεν σταμάτησαν ποτέ να ταξιδεύουν – ούτε να προσφέρουν.

Σε αυτό το τεύχος αναζητούμε τις ρίζες της ελληνικής ναυτιλίας, φωτίζουμε τη συμβολή των Χιωτών εφοπλιστών, και καταγράφουμε τη σύγχρονη πρόκληση: πώς η παράδοση συναντά την τεχνολογία, πώς η ναυτοσύνη παραμένει ζωντανή σε έναν κόσμο που αλλάζει ραγδαία.

Απευθυνόμαστε σε όλους όσους αγαπούν τη θάλασσα – και ιδίως στη νέα γενιά, που καλείται να κρατήσει τη ναυτική σημαία ψηλά, με ήθος, γνώση και ευθύνη.

Γιατί η ελληνική ναυτιλία δεν είναι απλώς μια βιομηχανία. Είναι ψυχή.

From Chios to the World's Seas

Chios, the island of the sea and of tradition, is far more than a point on the Aegean map. It is a living beacon of Greece's maritime heritage. From the sea captains of the pre-revolutionary era to today's global leaders in shipping, the people of Chios have never ceased to voyage or ceased to contribute.

In this issue, we explore the roots of Greek shipping, highlighting the impact of Chian shipowners and confronting the challenge of our times: how tradition meets technology and how seamanship remains vital in a world of rapid change.

We speak to all who love the sea and especially to the younger generation, who are called to carry the maritime flag forward with integrity, knowledge and responsibility. Because Greek shipping is not just an industry - it is a spirit.

Ελληνική Εμπορική Ναυτιλία

Η Ελλάδα είναι μια χώρα που κοιτάζει διαχρονικά προς τη θάλασσα — και από εκεί αντλεί δύναμη, έμπνευση και πρόοδο. Στην καρδιά αυτής της θαλάσσιας ταυτότητας βρίσκεται η ελληνική εμπορική ναυτιλία, μια από τις σπουδαιότερες και πιο διακεκριμένες ναυτιλίες παγκοσμίως. Από την αρχαιότητα έως τον 21ο αιώνα, το ελληνικό εμπορικό ναυτικό συνέβαλε καθοριστικά στην επιβίωση, την ανάπτυξη και τη διεθνή παρουσία της Ελλάδας.

Στο φετινό τεύχος το αφιέρωμα στην ελληνική εμπορική ναυτιλία αποτελεί έναν φόρο τιμής στη μακρά και ένδοξη διαδρομή της ελληνικής ναυτιλίας, εστιάζοντας στον ξεχωριστό ρόλο που διαδραμάτισε η Χίος – το νησί των караβοκύρηδων, των ναυτικών και των μεγάλων εφοπλιστικών οικογενειών.

Μέσα από τις σελίδες του περιοδικού, ο αναγνώστης θα έχει την ευκαιρία να γνωρίσει:

- τη **διαχρονική πορεία** της ελληνικής εμπορικής ναυτιλίας,
- τη **συμμετοχή** της στους εθνικούς αγώνες και τις παγκόσμιες συγκρούσεις,
- την **ανάδειξη** του Χιώτικου εφοπλισμού σε **παγκόσμιο** ηγετικό παράγοντα,
- καθώς και τη **σύγχρονη πρόκληση** της βιώσιμης ναυτιλίας μέσα από την τεχνολογία και την περιβαλλοντική ευθύνη.

Η Χίος, με την ιστορική της μνήμη, το επιχειρηματικό της πνεύμα και το ακατάλυτο ναυτικό της ήθος, εξακολουθεί να προσφέρει στην πατρίδα, όχι μόνο πλοία και κεφάλαια, αλλά πάνω απ' όλα ανθρώπους με ναυτοσύνη και όραμα.

Ευελπιστούμε το παρόν τεύχος να αποτελέσει έναν πολύτιμο οδηγό γνώσης και έμπνευσης, ειδικά για τις νεότερες γενιές, που καλούνται να συνεχίσουν μια παράδοση αιώνων.

Με σεβασμό στο παρελθόν και πίστη στο μέλλον, αφιερωμένο στη θάλασσα και στους ανθρώπους της.

Εξώφυλλο: Το «Αδωνις» των Αφών Καβουνίδη και караβόσκαρα. Από δεξιά προς αριστερά: «Καπετάν Σταμάτης» του Μηνιώτη, караβόσκαρο του Αχιλλέα Τέπερη, Η τράτα της Σκουρλούς, πέραμα του Γιοβανάκη, γρι-γρι - τρεχαντήρι «Τ' αρφανά», «Αγ. Νικόλαος» του Αλτατζά - Τρεχαντήρι, «Αγ. Ιωάννης - Τα δολλάρια» караβόσκαρο των Αφών Χούλη, «Αγ. Δημήτριος» βαρκαλάς ή μπότης - εμπορικό, ψαροκάικο, πιο σύγχρονη ανεμότρατα σιδερένια. Έργο του Γιώργου Ζυμαράκη (ZYM).

Cover: The "Adonis" belonging to the Kavounidis Brothers and cargo schooners. Artwork by Giorgos Zymarakis (ZYM).

GREEK MERCHANT SHIPPING

Greece has always looked to the sea —drawing from it strength, inspiration and progress. At the heart of this maritime identity lies Greek merchant shipping, one of the most notable and distinguished maritime sectors in the world. From antiquity to the 21st century, the Greek merchant fleet has played a vital role in the survival, growth and global presence of the nation.

This year's edition is dedicated to Greek merchant shipping, paying tribute to its long and storied journey, with a special focus on the unique role of Chios; the island of sea captains, seafarers and great shipping families.

Readers of this publication will discover:

- the **enduring evolution** of Greek merchant shipping
- **its role** in national struggles and global conflicts
- the rise of Chian shipping as a **world-leading force**
- as well as the contemporary challenge of **sustainable shipping** through technology and environmental responsibility.

Chios, with its deep historic past, entrepreneurial spirit and unwavering maritime ethos, continues to serve the nation, not only with ships and capital, but above all with people shaped by seamanship and vision.

We hope this edition serves as a valuable source of knowledge and inspiration, especially for younger generations who are called upon to carry forward a centuries-old tradition.

With respect for the past and confidence in the future; this is dedicated to the sea and its people.

Η Προσφορά της

Η ελληνική εμπορική ναυτιλία αποτελεί διαχρονικά έναν από τους βασικότερους πυλώνες της εθνικής ταυτότητας, της οικονομίας και της διεθνούς παρουσίας της Ελλάδας. Από την αρχαιότητα έως σήμερα, οι Έλληνες ναυτικοί και πλοιοκτήτες διέσχισαν θάλασσες και ωκεανούς, μεταφέροντας προϊόντα, πολιτισμό, ιδέες και αξίες.

Οικονομική Ανάπτυξη και Επibίωση

Η συμβολή της ναυτιλίας στην οικονομία της Ελλάδας είναι ανεκτίμητη. Το ελληνικό εμπορικό ναυτικό απασχολεί δεκάδες χιλιάδες εργαζομένους και αποτελεί μια από τις κύριες πηγές εσόδων για το κράτος. Η Ελλάδα διαθέτει τον μεγαλύτερο εμπορικό στόλο στον κόσμο σε χωρητικότητα, με πλοία που μεταφέρουν αγαθά σε κάθε σημείο του πλανήτη. Οι ναυτιλιακές δραστηριότητες στηρίζουν όχι μόνο την απασχόληση, αλλά και ολόκληρες τοπικές κοινωνίες, ιδιαίτερα νησιωτικές.

Ιστορική Προσφορά στους Αγώνες του Έθνους

Στους εθνικούς αγώνες, η ελληνική εμπορική ναυτιλία δεν έμεινε αμέτοχη. Κατά την Επανάσταση του 1821, τα πλοία των Υδραίων, των Σπετσιωτών και των Ψαριανών αποτέλεσαν τη ραχοκοκαλιά του ναυτικού αγώνα. Στους Βαλκανικούς Πολέμους, στον Α΄ και ιδιαίτερα στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, οι Έλληνες ναυτικοί προσέφεραν με αυτοθυσία, μεταφέροντας εφόδια και στρατεύματα, συχνά υπό άμεση απειλή. Η παρουσία του Ελληνικού Εμπορικού Ναυτικού στην καταστροφή της Σμύρνης ήταν καθοριστική ώστε να σωθούν εκατοντάδες Έλληνες. Οι απώλειες του εμπορικού ναυτικού στον Β΄ Παγκόσμιο

Πόλεμο ήταν βαρύτατες, αλλά η συμβολή του υπήρξε καθοριστική για τη νίκη των Συμμάχων.

Πολιτιστική και Εθνική Ταυτότητα

Η ελληνική ναυτοσύνη είναι άρρηκτα δεμένη με την πολιτιστική ταυτότητα του έθνους. Η ναυτική ζωή ενέπνευσε τη λογοτεχνία, τη μουσική, την τέχνη, και ενίσχυσε τη διασύνδεση των Ελλήνων της διασποράς με την πατρίδα. Η θάλασσα ήταν πάντα σύμβολο ελευθερίας, εξωστρέφειας και δημιουργίας.

Παγκόσμια Παρουσία

Σήμερα, οι Έλληνες εφοπλιστές και ναυτικοί συνεχίζουν να διαδραματίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο στη διεθνή ναυτιλία. Η ελληνική ναυτιλία αποτελεί πρεσβευτή της χώρας σε όλο τον κόσμο, διατηρώντας έναν ισχυρό σύνδεσμο ανάμεσα στον σύγχρονο παγκόσμιο εμπορικό χάρτη και την ελληνική ναυτική παράδοση.

Ο Ρόλος των Χιωτών Εφοπλιστών στην Ελληνική Εμπορική Ναυτιλία

Η Χίος, το ακριτικό νησί του βορειοανατολικού Αιγαίου, κατέχει ξεχωριστή θέση στην ιστορία της ελληνικής ναυτιλίας. Από τον 18ο αιώνα μέχρι και σήμερα, η Χίος αναδεικνύει διαρκώς ικανότατους ναυτικούς, καραβοκύρηδες και –κυρίως– εφοπλιστές που διαμόρφωσαν τον παγκόσμιο ναυτιλιακό χάρτη και συνέβαλαν αποφασιστικά στην πρόοδο της Ελλάδας.

Ελληνικής Εμπορικής Ναυτιλίας στην Ελλάδα

Από τους караβοκύρηδες στους εφοπλιστές

Οι Χιώτες ξεκίνησαν με μικρά εμπορικά ιστιοφόρα, διαπλέοντας το Αιγαίο και τη Μεσόγειο. Από τα τέλη του 18ου αιώνα, αναπτύχθηκαν ως ισχυροί εμπορικοί οίκοι με βάση την Κωνσταντινούπολη, τη Σμύρνη, το Λονδίνο, τη Μασσαλία και τη Ρωσία. Η ναυτοσύνη, η εμπορική ευστροφία και η ναυπηγική τους παράδοση συνέβαλαν στην άνοδο των Χιωτών ως πρωταγωνιστών στη ναυτιλία της Ανατολικής Μεσογείου.

Μετά την καταστροφή της Χίου το 1822, πολλές εύπορες οικογένειες της Χίου εγκαταστάθηκαν στο εξωτερικό και ίδρυσαν μεγάλες ναυτιλιακές και εμπορικές επιχειρήσεις. Οι ίδιοι επένδυσαν στην ατμοπλοία και αργότερα στην πετρελαιοφόρο και φορτηγό ναυτιλία, παίζοντας ηγετικό ρόλο στη μετάβαση προς τον σύγχρονο εφοπλισμό.

GREEK MERCHANT SHIPPING'S CONTRIBUTION TO GREECE

Greek merchant shipping has long stood as one of the core pillars of the nation's identity, economy and international presence.

From antiquity to the present day, Greek seafarers and shipowners have crossed seas and oceans, carrying goods, culture, ideas and values.

Economic Development and Survival

The contribution of shipping to Greece's economy is invaluable. The Greek merchant fleet employs tens of thousands of people and remains one of the country's main sources of revenue. Greece commands the largest commercial fleet in the world by tonnage, with vessels transporting goods to every corner of the globe. Shipping activities support not only employment but also entire local communities, particularly in island regions.

Πρωτοπόροι της παγκόσμιας ναυτιλίας

Ορισμένα από τα πιο γνωστά ονόματα του ελληνικού εφοπλισμού έχουν χιώτικη καταγωγή: Λιβανοί, Χανδρής, Λαιμός, Καρράς, Αγγελικούσης, Τσάκος, Λως, Φαφαλιός, Λύρας και πολλοί άλλοι. Αυτές οι οικογένειες, με έδρα τον Πειραιά, τη Νέα Υόρκη, το Λονδίνο ή και την ίδια τη Χίο, επένδυσαν σε στόλους πλοίων παγκόσμιας εμβέλειας, δίνοντας έμφαση στην καινοτομία, τη ναυτιλιακή τεχνογνωσία και τη διαχείριση κινδύνου.

Χάρη στη διορατικότητα και το επιχειρηματικό τους

πνεύμα, πολλοί Χιώτες εφοπλιστές προμηθεύτηκαν πλοία Liberty από το αμερικανικό πρόγραμμα μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, και αποτέλεσαν τη βάση για την ανάκαμψη της ελληνικής ναυτιλίας. Σταδιακά, μετατράπηκαν σε κυρίαρχες δυνάμεις της διεθνούς ναυτιλιακής αγοράς.

Κοινωνική και εθνική προσφορά

Η δράση των Χιωτών εφοπλιστών δεν περιορίζεται στην οικονομία. Πολλοί εξ αυτών υπήρξαν μεγάλοι ευεργέτες

Historic Role in the Nation's Struggles

Greek merchant shipping never stood idle in times of national struggle. During the War of Independence in 1821, the ships of Hydra, Spetses and Psara formed the backbone of the naval resistance. In the Balkan Wars, World War I and especially World War II, Greek seafarers made heroic contributions, transporting supplies and troops, often under direct threat. The presence of Greek merchant ships during the destruction of Smyrna was instrumental in rescuing hundreds of Greeks. The losses suffered by the merchant navy in the Second World War were severe, yet its role was critical to the Allied victory.

Cultural and National Identity

Greek seamanship is inextricably linked to the nation's cultural identity. Maritime life has inspired literature, music and art, whilst strengthening the bond between the Greek diaspora and their homeland. The sea has always symbolised freedom, an outward-looking spirit and creativity.

Global Presence

Today, Greek shipowners and mariners continue to play a leading role on the international maritime stage. Greek shipping serves as a global ambassador for the nation, preserving a strong link

between the modern global trade network and Greece's enduring nautical tradition.

The Role of Chian Shipowners in Greek Merchant Shipping

Chios, the northeastern Aegean island on the edge of the Greek archipelago, holds a unique place in the history of Greek shipping. From the 18th century to the present day, Chios has consistently produced skilled seafarers, ship captains and shipowners who have shaped the global maritime map and played a decisive role in Greece's progress.

From Sea Captains to Shipowners

Chians began with small trading schooners, sailing the Aegean and the Mediterranean. By the late 18th century, they had developed into powerful mercantile companies based in Constantinople, Smyrna, London, Marseilles and Russia. Their seamanship, commercial acumen and shipbuilding tradition propelled them to prominence in Eastern Mediterranean shipping. Following the devastation of Chios in 1822, many of the island's affluent families settled abroad, establishing major shipping and trading companies. They invested early in steamships, and later in tankers and cargo vessels, becoming pioneers in the transition to modern shipping.

Η Προσφορά της Ελληνικής Εμπορικής Ναυτιλίας στην Ελλάδα

της Ελλάδας. Χρηματοδότησαν υποδομές, ναυτικές σχολές, νοσοκομεία, πολιτιστικούς φορείς και ναυτικά μουσεία. Επίσης, σημαντική είναι η συμβολή τους στην απασχόληση χιλιάδων Ελλήνων ναυτικών, στη διατήρηση της ναυτικής μας παράδοσης και στη διασφάλιση της παρουσίας της Ελλάδας στη διεθνή ναυτιλιακή σκηνή.

Το παρόν και το μέλλον

Οι σημερινοί Χιώτες εφοπλιστές διατηρούν έναν από τους πιο ισχυρούς και τεχνολογικά προηγμένους στόλους

στον κόσμο. Επενδύουν σε "πράσινα" πλοία, σε ανανεώσιμες μορφές ενέργειας και σε ψηφιακά συστήματα διαχείρισης πλοίων, δείχνοντας τον δρόμο για το μέλλον της ναυτιλίας.

Η Χίος συνεχίζει να είναι πηγή ναυτικής αριστείας. Οι δεσμοί ανάμεσα στο νησί και τους εφοπλιστές του παραμένουν ισχυροί, καθώς αυτοί συνεχίζουν να επενδύουν στην εκπαίδευση νέων ναυτικών και στην προώθηση της ναυτοσύνης ως τρόπου ζωής και προσφοράς.

Pioneers of Global Shipping

Some of the most renowned names in Greek shipping trace their roots to Chios: Livanos, Chandris, Lemos, Carras, Angelikoussis, Tsakos, Los, Fafalios and many more. These families, based in Piraeus, New York, London or Chios itself, built global fleets, with a strong focus on innovation, maritime expertise and risk management.

Thanks to their foresight and entrepreneurial drive, many Chian shipowners acquired Liberty ships through the American programme after World War II, laying the foundations for the revival of the Greek merchant fleet. Over time, they emerged as dominant forces in the international shipping market.

National and Social Contribution

The impact of Chian shipowners extends far beyond the economy. Many have become major benefactors in Greece; funding infrastructure projects, maritime academies, hospitals, cultural institutions and nautical museums. They have also played a vital role in employing thousands of Greek seafarers, preserving maritime tradition and ensuring Greece's enduring presence on the world shipping stage.

The Present and the Future

Today's Chian shipowners command one of the most powerful and technologically advanced fleets in the world. They are investing in green vessels, renewable energy and digital ship management systems, setting the course for the future of shipping.

Chios remains a source of maritime excellence. The ties between the island and its shipowners remain strong, as they continue to invest in the education of young seafarers and promote seamanship as a way of life and a form of service.

Νέο έκθεμα...

Α/Π ΠΑΝΤΕΛΗΣ

Φορτηγό ατμόπλοιο, πρώην *GLEN BRIDGE*, με νπολόγιο Χίου 99 και Διεθνές Διακριτικό Σήμα JHWD. Κατασκευάστηκε το 1911 στα ναυπηγεία Irvine's Shipbuilding & Dry Dock Co Ltd, Harbour Dock του West Hartepool, στην Αγγλία. Είχε ολική χωρητικότητα 3845 κόρων, καθαρή χωρητικότητα 2431 κόρων και μεταφορική ικανότητα 6581 τόνων. Το μήκους 350 ποδιών πλοίο κινούσε τρικύλινδρη παλινδρομική μηχανή 342 NHP με ταχύτητα 9 κόμβων. Στις 24 Μαρτίου του 1932 το πλοίο πωλήθηκε στους Κωνσταντίνο Παντ. Λαιμό (80%) και Ιωάννη Κ. Ποντικό (20%) και μετονομάστηκε σε *ΠΑΝΤΕΛΗΣ*.

Το *S/S ΠΑΝΤΕΛΗΣ* με πλοίαρχο τον Παν. Ι. Σαμωνά και πλήρωμα 33 άνδρες απόπλευσε την 28η Σεπτεμβρίου 1942 από Lourenço Marques (Maputo) με οδηγίες του αγγλικού ναυαρχείου για Cape Town. Τα ξημερώματα της 8ης Οκτωβρίου 1942 και ενώ βρισκόταν 30 μίλια δυτικά του Cape Town το πλοίο torpilίστηκε δύο φορές από το γερμανικό υποβρύχιο U-172.

Από τα 33 μέλη του πληρώματος μόνο 5 κατάφεραν να μπου σε σωσίβια λέμβο, οι οποίοι παρέμειναν μέχρι το μεσημέρι του Σαββάτου 10 Οκτωβρίου στη θάλασσά όπου και τους διέσωσε το Αυστραλιανό καταδρομικό *NIZAM 638* όπου τους αποβίβασε με ασφάλεια την επόμενη Δευτέρα στο λιμάνι του Cape Town.

S/S PANDELIS

The cargo steamship *PANTELIS*, formerly *GLEN BRIDGE*, was registered in Chios under the number 99 and carried the International Call Sign JHWD. It was built in 1911 at Irvine's Shipbuilding & Dry Dock Co Ltd, Harbour Dock in West Hartlepool, England.

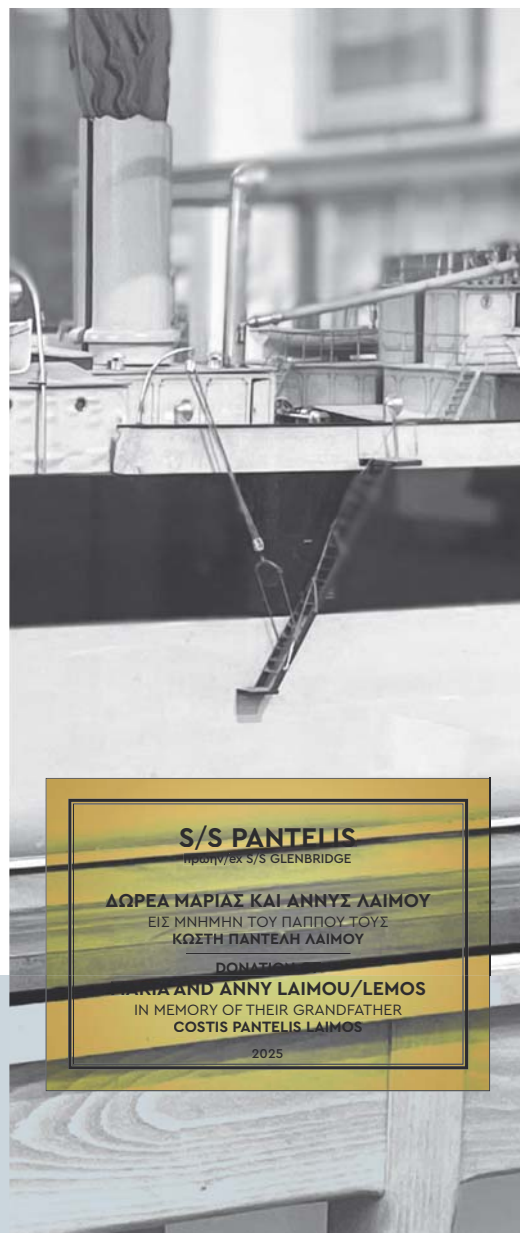
The vessel had a gross tonnage of 3,845 tons, a net tonnage of 2,431 tons and a deadweight capacity of 6,581 tons. It measured 350 feet in length and was powered by a triple-expansion reciprocating steam engine of 342 NHP, reaching a speed of 9 knots.

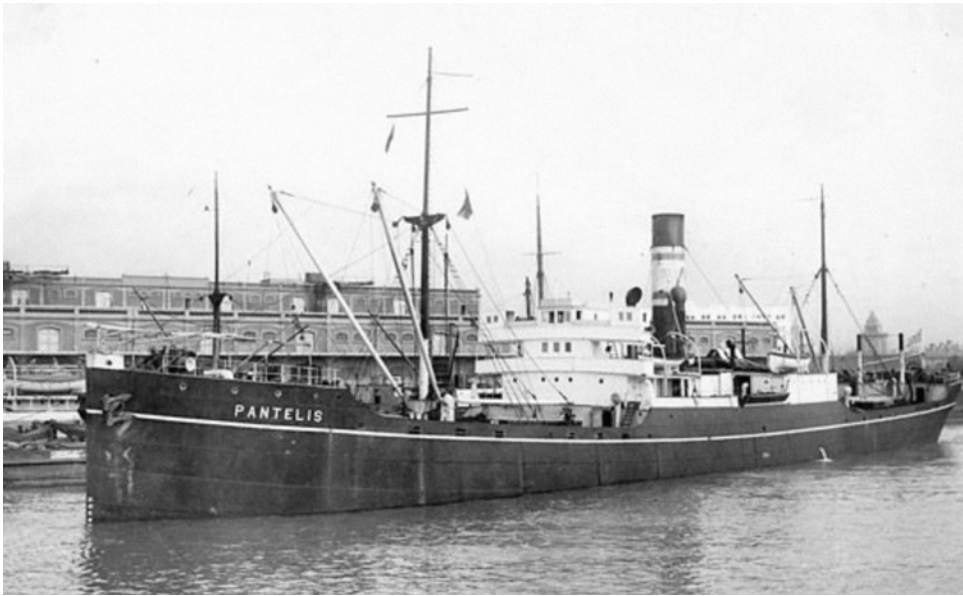
On 24 March 1932, the ship was sold to Konstantinos Pant. Lemos (80%) and Ioannis K. Pontikos (20%) and renamed *PANTELIS*.

On 28 September 1942, the *S/S PANTELIS*, under Captain Pan. I. Samonas and with a crew of 33 men, departed from Lourenço Marques (modern-day Maputo) bound for Cape Town, following orders from the British Admiralty;

At dawn on 8 October 1942, while sailing 30 miles west of Cape Town, the vessel was struck by two torpedoes fired by the German submarine U-172.

Of the 33 crew members, only five managed to get to a lifeboat. They remained adrift at sea until the afternoon of Saturday 10 October, when they were rescued by the Australian destroyer *NIZAM 638*, which safely disembarked them the following Monday, at the port of Cape Town.

Library of Contemporary History, Stuttgart.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΖΥΜΑΡΑΚΗΣ Χιώτικα Καράβια

Ένα από τα, αγαπημένα θέματα από το συνολικό έργο του Γιώργου Ζυμαράκη είναι τα χιώτικα καράβια.

«Πλοία αραγμένα στο λιμάνι και ποντοπόρα αρόδον για κουμπάνιες και τιλήρωμα. Τα τελευταία ξύλινα καΐκια με πανιά και μονοκύλινδρες μηχανές, τα βαπόρια της γραμής "Πειραιάς - Χίος - Μυτιλήνη" και άγονης γραμμής σκυλοπνύχτρες. Το Erturk όπως και το Βασιλική του καπετάν Σταμάτη Μηνιώτη Χίος - Τσεσμέ, και το βαποράκι για Αιγνούσα που αναχωρεί 2.30 μ.μ., "η ώρα του απογευματινού καφέ" ήλεγαν οι Βρονταδούσοι ξέμπαρκοι καπεταναίοι.

Καραβόσκαρα, περάματα, τρεχαντήρια, βαρκαλάδες, τσερνίκια, κουρήτες, μασούνες, τράτες, ανεμότραπεζες, γρι-γρί, ψαρόβαρκες κι εκδρομικά. Ατμόπλοια, ποντοπόρα, λίμπερτυ, γκαζάδικα και άγληλα πηλούσιμα που έχει εξαλείψει ο χρόνος και φέρνουν οι μνήμες ωριμότητας να ιστορήσουν το πέρασμα τους.

Καράβια οικεία δικών μας και φίλων, προσφιλή σχήματα - οχήματα αιώνων να διασχίζουν θάλασσες αρμονικά στα κύματα και να φέρουν χαρές και δώρα - τα μαντήλια, όπως έλεγαν τότε, καλωσόρισμα με τα καλά τα νέα.

«Βίρα και έχει ο Θεός», «Έχει ο Θεός κι αυτό θα περάσει». Επιγραφές στα καΐκια για κουράγιο σαν ανέβαζαν τις άγκυρες, βιράριζαν παλάγκα και σήκωναν βαριά φορτία.» (Γ. Ζυμαράκης)

Ιδανικές εικόνες του παρελθόντος αναβιώνουν πολύχρωμα - με διευρυμένη άποψη - απαύγασμα ψυχής, εξέλιξη ενός ζωγραφικού ιδιώματος, που ξεκίνησε από τα γυμνασιακά του χρόνια με την καθοδήγηση του Κ. Καραγατσίδα, εμπρεσιονιστή του Μονάχου, και του χαρακτήρα Νίκου Γιαλούρη που εμπλουτίστηκε ζωγραφικά στη Νέα Υόρκη, Παρίσι και Αθήνα, το καταστάλαγμα.

Αναβιώνοντας θελκτικές σκηνές από τη δεκαετία του 1950 όπου και ξεκίνησε να ζωγραφίζει στο λιμάνι της Χίου με τα καράβια, σχεδόν 70 χρόνια πριν.

Μπαρκάρισε δόκιμος πλοίαρχος στο Μότορ Τάνκερ "Nicolas" των Αδελφών Λύρα και στη συνέχεια στο Steamship "Archanax", καναδέζικο Λίμπερτυ του Γ. Μ. Λιβανού απ' όπου ξεμπαρκάρισε στη Ν.Υ. Εκεί σπούδασε ζωγραφική - καλές και εφαρμοσμένες τέχνες και με καριέρα 30 χρόνων, πάντα καιρόταν την ευκαιρία να μοιραστεί τα δώρα επίπονης εργασίας που εμπλουτίζει την ψυχή! Πλήρης δημιουργικών ιδεών με καθοδηγητή την ορμή αγάπης για την έκφραση ευχαριστιών με δώρα μνήμης.

GIORGOS ZYMARAKIS

Chian Ships

One of the most beloved subjects in the overall work of Giorgos Zymarakis is Chian ships.

"Vessels moored in the harbour, deep-sea ships anchored offshore, waiting for their next cargo run and fresh crews. The last of the wooden caiques with sails and single-cylinder engines, the passenger steamers of the Piraeus–Chios–Mytilene line and the battered rust buckets of the 'barren route'. The Erturk and the Vasiliki of Captain Stamatis Miniotis on the Chios–Çesme crossing, and the little boat to Oinousses that departs at 2.30 p.m. 'afternoon coffee time', as the off-duty captains from Vrontados would say.

Cargo schooners (karavaskara), coasters (peramata), fishing smacks (trechantiria), small sailing boats (varkalades), row-and-sail boats (tsemikia), lighters (kourites), barges (maounes), trawlers (trates), sailing trawlers (anemotrates), purse seiners (gri-gri), fishing boats and tourist cruisers. Steamships, ocean liners, Liberty ships, gas tankers and other vessels long erased by time, but brought back vividly to tell their stories, through memories of a more reflective age.

Ships we knew. owned by our relatives and our friends. Familiar outlines, shaped by centuries of seafaring, moving in harmony over the waves, bringing joy and gifts-'the handkerchiefs', they used to call them back then, symbols of homecoming with messages of good news.

'Heave ho! God will provide'

'God provides; this too shall pass'

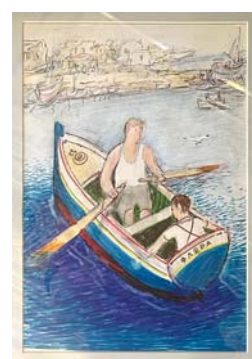
Inscriptions painted on the caiques, to keep spirits up as the anchors rose, the winches turned and the loads were hoisted skyward." (G. Zymarakis)

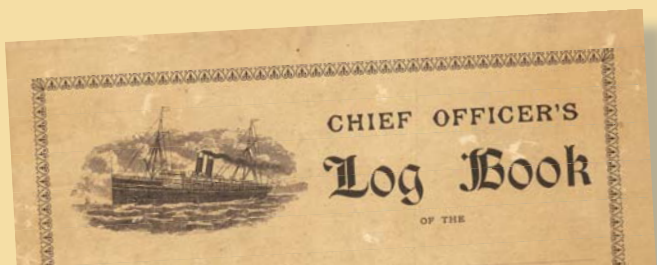
Scenes of a vanished world, revived in vibrant colour and sweeping perspective-distillations of the soul, the fruit of an artistic style which began during his school years under the guidance of K. Karagatsis, the Munich-based impressionist and the engraver Nikos Yialouris. His work evolved later in New York, Paris and Athens, where he settled.

He brings to life alluring scenes from the 1950s, when he first began painting ships in Chios harbour nearly seventy years ago.

He sailed as a cadet officer aboard the motor tanker 'Nicolas', belonging to the Lyras Brothers, then joined the Canadian Liberty ship 'Archanax', owned by G.M. Livanos, from which he disembarked in New York. There he studied both fine and applied arts leading to a career spanning 30 years. Yet he always delighted in the opportunity of sharing the fruits of his labour which nourish the soul. Brimming with creative ideas and guided by a passion for expressing gratitude through gifts of memory.

ZYM

ΝΕΑ ΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΝΑΥΤΙΚΟ

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΠΡΕΣΒΗ ΤΗΣ ΙΑΠΩΝΙΑΣ

Με μεγάλη χαρά υποδεχθήκαμε και ξεναγήσαμε τον πρέσβη της Ιαπωνίας στην Ελλάδα, κ. **Hoichi Ito**, στους χώρους του Ναυτικού Μουσείου.

AMBASSADOR OF JAPAN VISIT

We were delighted to welcome the Ambassador of Japan to Greece, **Mr Hoichi Ito** and guide him through the Chios Maritime Museum.

Ο Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης κ. **Κώστας Καραγκούνης** σε αναμνηστική φωτογραφία κατά την επίσκεψη του στο μουσείο.

Deputy Minister of Labour and Social Insurance, **Mr Kostas Karagounis**, pictured during his visit to the Museum.

Με μεγάλη χαρά και τιμή ξεναγήσαμε στις εκθέσεις μας την πασίγνωστη συγγραφέα **Βικτόρια Χίσλοπ**.

It was both a joy and an honour to welcome renowned author **Victoria Hislop** to the Museum.

Για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά ο συγγραφέας **Στέφανος Ξενάκης** επέλεξε την αυλή του μουσείου για την παρουσίαση των βιβλίων του.

For the second consecutive year, author **Stefanos Xenakis** chose the Museum courtyard as the venue for presenting his books.

ΝΕΑ ΑΙΘΟΥΣΑ

Ολοκληρώθηκαν οι εργασίες συντήρησης και ανακαίνισης τριών αιθουσών που βελτιώνουν την παρουσίαση των εκθεμάτων και αναβαθμίζουν την εμπειρία των επισκεπτών.

NEW EXHIBITION HALL

Restoration and renovation work has been completed in three exhibition areas, augmenting the display of exhibits and enhancing the visitor experience

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ / THE MUSEUM ONLINE

Visit us at

<https://chiosnauticalmuseum.gr/>

«Ημερολόγιο Καταστρώματος»

ΜΟΥΣΕΙΟ ΧΙΟΥ | EVENTS HELD AT THE MARITIME MUSEUM OF CHIOS

ΟΜΑΔΙΚΕΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ
GROUP VISITS AT THE MUSEUM

Το Ναυτικό Μουσείο Χίου είχε τη χαρά να υποδεχθεί δύο εκλεκτές συναδέλφους από το Ναυτικό Μουσείο Ελλάδος, την **κα Ιωάννα Μπερμπίλη** και την **κα Κλεοπάτρα Ρηγάκη**. Η επίσκεψή τους αποτέλεσε μια όμορφη ευκαιρία ανταλλαγής γνώσεων, εμπειριών και ιδεών γύρω από τη ναυτική μας κληρονομιά. Τις ευχαριστούμε θερμά για το ενδιαφέρον και τη συνεργασία τους, που ενδυναμώνει τους δεσμούς ανάμεσα στα ναυτικά μας μουσεία.

The Chios Maritime Museum had the pleasure of welcoming two esteemed colleagues from the Hellenic Maritime Museum, **Ms Ioanna Berbili** and **Ms Cleopatra Rigaki**. Their visit was a great opportunity to exchange knowledge, experiences and ideas around our shared maritime heritage.

We warmly thank them for their interest and collaboration, which strengthens the ties between our maritime museums.

Το Ναυτικό Μουσείο Χίου είχε την ιδιαίτερη χαρά να υποδεχθεί τους **απογόνους του Χιώτη ζωγράφου Αριστείδη Γλύκα**. Η παρουσία τους στο Μουσείο μας αποτελεί ξεχωριστή τιμή, καθώς συνδέει τη μνήμη και την καλλιτεχνική παρακαταθήκη του σημαντικού αυτού δημιουργού με το έργο διαφύλαξης της ναυτικής μας κληρονομιάς. Τους ευχαριστούμε θερμά για την επίσκεψή τους και για τη ζωντανή υπενθύμιση της συνέχειας της ιστορίας και της τέχνης της Χίου.

The Chios Maritime Museum was also honoured to welcome **the descendants of the Chian painter Aristidis Glykas**.

Their presence at the Museum was a special privilege, as it links the memory and artistic legacy of this important figure with our mission to preserve maritime heritage. We sincerely thank them for their visit and for offering a vivid reminder of continuity in Chian history through art.

Το Ναυτικό Μουσείο Χίου τίμησε και φέτος με σεβασμό τη μνήμη των ναυτικών του Ελληνικού Εμπορικού Ναυτικού που θυσίασαν τη ζωή τους κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Στην αυλή του Μουσείου τελέστηκε το καθιερωμένο μνημόσυνο, υπενθυμίζοντας σε όλους μας το βαρύ τίμημα που κατέβαλε το εμπορικό ναυτικό για την ελευθερία της πατρίδας. Η θυσία τους μένει αιώνιο παράδειγμα αυταπάρνησης και χρέους.

Once again this year, the Chios Maritime Museum paid tribute to the memory of the Greek merchant seafarers who gave their lives during the Second World War.

The customary memorial service was held in the museum courtyard, reminding us all of the heavy price paid by the merchant navy in the struggle for our country's freedom. Their sacrifice remains an enduring example of selflessness and duty.

Εκδηλώσεις στην αυλή του Μουσείου

COURTYARD EVENTS

50 ΧΡΟΝΙΑ ΠΕΣΑΕΝ

Ο Παγκιακός Εκπολιτιστικός Σύλλογος Αξιωματικών Εμπορικού Ναυτικού (ΠΕΣΑΕΝ) γιόρτασε τα πενήντα του χρόνια στο Ναυτικό Μουσείο της Χίου. Μισός αιώνας πορείας, προσφοράς και αφοσίωσης στην ελληνική ναυτιλία και την κοινωνία της Χίου.

Από το 1975, ο σύλλογος στέκεται αρωγός στους αξιωματικούς του Εμπορικού Ναυτικού, προάγοντας την πολιτιστική κληρονομιά, την αλληλεγγύη και την εκπαίδευση. Στη διάρκεια αυτών των χρόνων, έχουν αναδείξει και τιμήσει ανθρώπους που διακρίθηκαν για την προσφορά τους στη ναυτιλία, την εκπαίδευση και την κοινωνία.

Αξιοσημείωτο είναι ότι ο σύλλογος συμμετέχει ενεργά σε εκδηλώσεις μνήμης, όπως η Επιμνημόσυνη Δέηση για τους απολεσθέντες ναυτικούς του Εμπορικού Ναυτικού κατά την περίοδο 1939-1945, τιμώντας τη θυσία και την προσφορά τους.

Ο σύλλογος γιόρτασε όχι μόνο την πενήνταχρονη ιστορία του, αλλά και το μέλλον του. Ο ΠΕΣΑΕΝ παραμένει πιστός στο όραμά του: να ενώνει, να εκπαιδεύει και να προάγει την ελληνική ναυτιλία με σεβασμό, υπευθυνότητα και αλληλεγγύη.

The Pan-Chian Cultural Association of Merchant Navy Officers (PESAEN) commemorated its 50th anniversary at the Chios Maritime Museum. Celebrating half a century of service, contribution and dedication to Greek shipping and the community of Chios.

Since its founding in 1975, the Association has stood by merchant navy officers, championing cultural heritage, solidarity and education. Over the years, it has honoured individuals who have distinguished themselves through their contributions to shipping, education and society.

Notably, the Association takes an active part in commemorative events, such as the Memorial Service for the merchant seamen lost during World War II, 1939–1945, paying tribute to their sacrifice and service.

This milestone celebration marked not only the Association's fifty-year journey, but also its vision for the future. PESAEN remains true to its mission: to unite, educate and advance Greek shipping with respect, responsibility and solidarity.

23ο NAVIGATOR 2024 - THE SHIPPING DECISION MAKERS FORUM

20-22 SEPTEMBER 2024 CHIOS & OINOUSSES ISLANDS

#NAVIGATEBEYONDBOUNDARIES

23ου NAVIGATOR FORUM 2024

Η διοργάνωση του «The Shipping Decision Makers Forum» με τίτλο #NavigateBeyondBoundaries πραγματοποιήθηκε από τις 20 έως τις 22 Σεπτεμβρίου για μία ακόμα χρονιά στα ιστορικά νησιά της Χίου και των Οινουσσών, γνωστά για τη συμβολή τους στην παγκόσμια ναυτιλία και ναυτοσύνη.

Το “NAVIGATOR – The Shipping Decision Makers Forum” διοργανώνεται σε ετήσια βάση από το 2001 και αποτελεί σημείο συνάντησης, συζήτησης και ανταλλαγής ιδεών μεταξύ της Ελληνικής και Διεθνούς Ναυτιλιακής Κοινότητας.

Στα πλαίσια του forum ξεναγήθηκαν στους χώρους του Ναυτικού Μουσείου της Χίου όπου και μαγεύτηκαν από το τρόπο ανάδειξής της ναυτικής ιστορίας της Χίου.

The “Shipping Decision Makers Forum”, held under the banner #NavigateBeyondBoundaries, took place from 20 to 22 September, once again returning to the historic islands of Chios and Oinousses, renowned for their enduring legacy in global shipping and seafaring.

Organised annually since 2001, NAVIGATOR – The Shipping Decision Makers Forum has become a key meeting point for the Greek and international maritime community, fostering dialogue and the exchange of ideas.

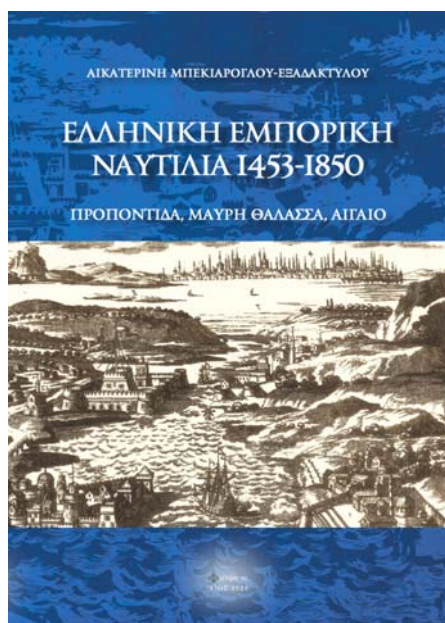
As part of the forum, participants toured the Chios Maritime Museum, where they were inspired by the island's compelling nautical history.

22/9/24
ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΑΓΕΝΑ ΜΙΑ ΧΡΟΝΙΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΦΙΛΟΣΕΝΙΑ !!! ΟΜΟΡΦΟ ΧΕΤΙΕΣ ΤΑΞΙΑΙ
ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΔΑΥΑΝ ΜΠΕΖΑΝΤΗΝ
23ο NAVIGATOR FORUM

Εκδηλώσεις στην αυλή του Μουσείου

COURTYARD EVENTS

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ

Οι Εκδόσεις «Αλφα Πι» παρουσίασαν τη Δευτέρα 12 Αυγούστου 2024, στην αυλή του Ναυτικού Μουσείου της Χίου, το βιβλίο της Αικατερίνης Μπεκιάρογλου-Εξαδάκτυλου «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ 1453-1850 – ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑ ΜΑΥΡΗ ΘΑΛΑΣΣΑ, ΑΙΓΑΙΟ»

Για το βιβλίο μίλησαν ο Σταύρος Μιχαηλίδης, Βουλευτής Χίου ΠΑΣΟΚ και η συγγραφέας του βιβλίου.

Συντονιστής της συζήτησης ήταν ο εκπαιδευτικός Σωτήρης Παραδείσης, Διευθυντής του Γυμνασίου Βολισσού. Στο τέλος της παρουσίασης υπήρξε συζήτηση με το κοινό.

BOOK PRESENTATION

On Monday 12 August 2024, Alpha Pi Publications hosted a presentation of the book *Greek Merchant Shipping 1453–1850: Propontis, Black Sea, Aegean* by Aikaterini Bekiaroglou-Exadaktylou, in the courtyard of the Chios Maritime Museum.

A discussion was held by PASOK MP Stavros Michailidis and the author, moderated by Sotiris Paradeisis, headmaster of Volissos High School. The event concluded with a Q&A session with the audience.

ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΒΡΑΔΙΑ

Ο Φιλοτεχνικός Ομιλος Χίου πραγματοποίησε την παρουσίαση της ποιητικής συλλογής «50τόσα χρόνια πρωτόλεια» του αλθυσμόνη-του αρχιτέκτονα Γιώργη Καλλέργη, την Τετάρτη 28 Αυγούστου 2024 και ώρα 7.30 μ.μ. στον αύλειο χώρο του Ναυτικού Μουσείου Χίου

Για το έργο του και την κοινωνική του παρουσία, μίλησαν οι Ανθή Λω-Καλούδη, Κώστας Αμπανούδης και Αντώνης Λάρδας.

«Αυτή η συλλογή από ένα έργο σχεδόν πέντε δεκαετιών, είναι δική του επιλογή, λίγο πριν μας αφήσει το Δεκέμβριο του 2019. Τα ποιήματα παρουσιάζονται χωρίς συγκεκριμένη χρονολογική σειρά. Το καθένα έχει τη δική του ξεχωριστή σημασία για εκείνον», σημειώνεται στο εσώφυλλο του βιβλίου.

Την έκδοση επιμελήθηκε ο Γιάννης Βούλγαρης και το σχέδιο του εξω-φύλλου είναι της Ναυσικάς Σαλιάρη.

POETRY EVENING

The Chios Literary Society hosted the presentation of the poetry collection “50-odd Years of Early Works” by the late architect George Kallergis on Wednesday 28 August 2024 at 7:30 p.m. in the courtyard of the Chios Maritime Museum.

Speaking about his work and his role in society were Anthi Los-Kaloudi, Costas Abanoudis and Antonis Lardas.

“This collection, drawn from nearly five decades of work, was chosen by him shortly before his passing in December 2019. The poems are not presented in chronological order. Each one held its own special meaning for him,” reads the inside cover of the book.

The edition was curated by Yiannis Voulgaris, with cover design by Nafsika Saliari.

Με αφορμή ένα έκθεμα...

Α/Π STEFANO DANDRIA

Αχρονολόγητο. Έργο Άριστ. Γλύκας, 1912 (αρ. εκθ. 11)

Αυτό το μεσαίου μεγέθους φορτηγό πλοίο «long-quarterdeck», υπό βρετανική σημαία είναι ίσως το μοναδικό μη ελληνικό πλοίο που έχει ζωγραφίσει ο Άριστος Γλύκας. Στο ατμόπλοιο αυτό παρατηρούμε και κάποια χαρακτηριστικά πλοίων παλαιού τύπου, όπως για παράδειγμα το πηδάλιο (για προπτώσεις εκτάκτου ανάγκης) το οποίο συναντούμε σε ιστιοφόρα και σε άλλα παλαιά ατμόπλοια.

Διαθέτει αρματωσιά ιστιοφόρου με τη μορφή μαζεμένου φλόκου και άγκυρα τύπου ιστιοφόρου με στύπο. Ωστόσο έχει και κεραία του ασυρμάτου που εκτείνεται μεταξύ των κορυφών των ιστών.

Ιδιαίτερη συγκινητική στιγμή ήταν όταν επισκέφθηκαν το μουσείο και είδαν το πίνακα ζωγραφικής οι απόγονοι της οικογένειας του Stefanou Dandria.

REGARDING THE DISPLAY OF THE
'STEFANO DANDRIA', EXHIBIT 11

S/S STEFANO DANDRIA

1912, by Ar. Glykas

This medium-sized "long-quarterdeck" freighter under a British flag, is probably the only non-Greek vessel portrayed by Glykas. Her old-fashioned features include a steering stand (for emergencies) exposed on the deck, as it was on sailing ships and other earlier steamers; a remnant of an assisting sailing rig and a fisherman-type anchor. However, a wireless antenna is strung between her mast tops.

It was very moving to see the descendants of Stefano Dandria viewing the painting during their visit to the Museum.

Tradition of Excellence

Fafalios Shipping SA

Akti Miaouli 35- 39, Piraeus 185 35, Greece

T: +30 210 4292268

F: +30 210 4292271

E: info@fafalios.gr

www.fafalios.com

SERVING WORLD SHIPPING TRADE

SINCE 1961

We manage modern Kamsarmax & Ultramax bulk carriers with an average fleet age of two years, offering a global, versatile and high quality service to 1st Class Charterers in a demanding market.

Find out more at:

www.vrontados.com.gr

created by freshdesign.gr

11 AKTI MIAOULI,
PIRAEUS, 18535, GREECE

T: +30 210 41 14 491
F: +30 210 42 22 328

mail@vrontados.com.gr